

ELS REPTES DEL MUSEU CASTELLER

Francesc Domènech · Periodista

© Fotografies: Ajuntament de Valls / Pere Toda Serra / Museu Casteller de Catalunya / Guillem Mendia

Un grup d'aproximadament un centenar de castellers dels Nens del Vendrell va voler visitar el Museu Casteller el 7 d'octubre, el mateix dia que tenien una actuació a Guissona. L'actuació era a la tarda, i la colla va organitzar la visita al matí per convertir aquell dia en una jornada social. Volien veure com era el Museu i, dies després, vaig voler preguntar a responsables de l'entitat com havia anat i quina impressió havien tingut de la visita. La resposta que em van donar era que el Museu els havia agradat i que el que més valoraven era que la gent més jove de la colla havia pogut adonar-se de la importància que els Nens del Vendrell tenen en el context de la història dels castells, i que havia estat important veure-ho explicat per algú altre que no fossin els membres de la colla. Aquesta impressió que arriba del Baix Penedès és només un exemple. El Museu Casteller ja és una realitat i, si fem cas de les opinions que s'expressen des del mateix món casteller, l'edifici i l'exposició permanent agraden i són un encert. Món Casteller-Museu Casteller de Catalunya ha parat el primer cop amb bona nota, i ja se sap que sovint les primeres impressions són les que perduren en el temps.

Espai Força: una experiència sensorial inoblidable

Una de les virtuts del Museu és, precisament, el reconeixement que es fa al paper de totes les colles i places castelleres. El discurs museístic es va fer tenint molt clar que Món Casteller no havia de ser només un aparador dels Xiquets de Valls, sinó un reflex de la realitat del món casteller ja ben entrat el segle XXI. De fet, només accedir al Museu ja es veu una fotografia immensa de l'arena de la Tàrraco Arena Plaça en la qual predomina clarament el color verd, detall que ja es pot interpretar com una declaració inicial d'intencions. Calia generositat per garantir la complicitat de tot el món casteller i, si fem cas de les opinions expressades per castellers de tot el país, més enllà de qüestions de detall i del fet que a tothom li agradaria que la seva colla es veiés més representada, això s'ha aconseguit. Vol dir això que ja està tot fet? Ni de bon tros. Món Casteller és una criatura acabada de néixer i, com qualsevol criatura, necessitarà cures i la implicació de tothom perquè creixi amb salut i es consolidi.

Públics

El primer que caldrà observar a mesura que vagi passant el temps és la impressió que s'enduguin els visitants del Museu un cop acabada la visita. El Museu vol explicar què són els castells, intentar fer entendre quina és l'essència d'aquesta activitat. I quan un s'ha de posar a comunicar alguna cosa, el primer que s'ha de plantejar és per a quin tipus de públic ha de preparar l'explicació. Aquest és un plantejament essencial davant de qualsevol exercici de comunicació que ens vulguem plantejar. Els periodistes, per exemple, hem de saber a quin públic ens dirigim quan fem la crònica d'una diada casteller: no és el mateix explicar Santa Úrsula per a una publicació especialitzada en castells que fer-ho per a un mitjà més generalista. Hem de saber si ens dirigim a persones que ja saben que un 5 de 8

Espai Seny i Equilibri: el món casteller en tota la seva dimensió

Façana de la plaça Pere Català Roca

otser ara és el moment de recordar algunes fites històriques que han marcat el recorregut del Museu, iniciat per la idea llançada per Pere Català Roca el 1977, abans dels ajuntaments democràtics. El debat sobre els diversos emplaçaments, el projecte arquitectònic de Dani Freixa el 2013, la primera pedra el 2015, el projecte museogràfic d'Ignasi Cristià el 2015, el paper clau de Jordi Bertran aquests últims anys... No és qüestió ara d'entrar a analitzar la llarga i enrevesada història que ens ha portat fins al moment actual; el cas és que la ciutat disposa de l'equipament que l'aferma com a referent clar del món casteller, més enllà de la resiliència que demostra el fet de tenir les dues colles de Xiquets de Valls a l'hora de mantenir-se al capdamunt de la llista de colles punteres, en un context en què es competeix amb altres colles i, per extensió, amb altres ciutats que també són mereixedores de l'etiqueta de referents d'aquest món.

Detalls dels espais Força, Equilibri, Valor i Seny. No us perdeu la visita guiada al Museu. Per a més informació: www.museucasteller.cat

Experiència immersiva a l'espai Equilibri

és un castell compost que té dos poms de dalt i que no es considera carregat fins que no es fan les dues aletes o si ens adrecem a un públic que no sap distingir dos castells semblants. El llenguatge que s'utilitza, els referents, el to... tot canvia en funció del públic al qual ens dirigim.

Que el Museu Casteller satisfaci el públic entès en castells no és mala cosa, al contrari. La idea que el Museu ha de ser la casa de tots els castellers arrenca amb bon peu, i això és bo per al Museu, per a la ciutat i per al centenar de colles del país. Ara bé, ens hem de preguntar si un visitant aliè a aquest món surt de la visita amb prou informació per copsar la dimensió real que té l'activitat casteller, tant pel que fa als aspectes tècnics com a les emocions. La informació sobre el motiu pel qual uns castells són més difícils que els altres, més enllà de l'evidència del nombre de pisos, és, probablement, necessària, com també ho és explicar la funció social que exerceixen les colles als pobles i ciutats on són presents, més enllà del que es veu a la plaça. La llista de coses a explicar als neòfits es podria ampliar. En tot cas, els responsables del Museu hauran d'estar atents a la reacció de tots els tipus de públic per aconseguir que, amb el temps, es puguin corregir els déficits d'informació que pugui haver-hi. Caldrà preguntar-se: la visita satisfarà el públic escolar?, i els estudiants de secundària?, i la gent gran?, i els estrangers que passen les vacances a la Costa Daurada?...

Centre d'activitat

Seria un error analitzar el Museu Casteller només com un producte turístic. El paper del Museu, com el de tots els museus o centres

d'interpretació, ha d'anar bastant més enllà. Cal que es converteixi en un centre d'irradiació d'activitat que reforci el paper de divulgador del món casteller, cosa que justifica la inversió que s'ha fet en l'equipament. És probable que l'èxit o el fracàs el determini en bona part el nombre de visitants que tingui el Museu al cap de l'any, i si aquest nombre creix o minva d'un any per l'altre, però hi ha aquest altre objectiu que ha de tenir el Museu: acollir i impulsar activitats que s'avinquin amb l'objectiu de l'equipament, que no és altre que divulgar i fomentar nou coneixement sobre els castells.

En les poques setmanes que porta obert, el Museu ja ha acollit el Simposi Casteller o la jornada acadèmica organitzada per la Càtedra URV per a l'Estudi del Fet Casteller. Dos bons exemples d'activitats que s'hi poden organitzar, igual com ho són les activitats lúdiques que ha acollit la plaça. El Museu, a més, compta amb sales que permeten l'organització d'exposicions temporals (la primera ha estat una mostra de camises de totes les colles), i aquí hi ha molt de camp per córrer. Podran ser mostres organitzades pel Museu mateix o per les colles castelleres, amb les quals el Museu, probablement, haurà d'establir acords de col·laboració. Aquest tipus d'activitats, a més, cal tenir present que contribuiran a incrementar les xifres de visitants del Museu.

Renovació

L'Ajuntament i els gestors del Museu hauran de pensar també en una estratègia de renovació dels continguts de l'exposició permanent. Aquest pot ser un aspecte essencial per aconseguir que els visitants de la instal·lació repeteixin visita. L'exemple clar el

< Relaxa't i gaudeix de la pinya dedicada a la música en els castells

tenim en la inclusió del pilar de 9 amb folre, manilles i puntals que van carregar els Castellers de Vilafranca l'any passat per Tots Sants, una fita del món casteller. El pilar va ser inclòs a l'exposició quan ja estava muntada, abans de l'obertura al públic. Tenint en compte l'ambició que demostren les colles aquests últims anys (fins i tot ara, superada la pandèmia), és ben probable que calgui anar incloent nous continguts en la mesura que es vagin assolint noves fites.

Més enllà d'incorporacions puntuals, renovar el contingut del Museu de forma periòdica serà, probablement, necessari. Un exemple és el Gaudí Centre de Reus, que amb els anys ha anat renovant alguna de les seves instal·lacions. La mateixa estratègia la segueixen al Memorial de Caen, a Normandia, un centre espectacular que explica com es va viure la Segona Guerra Mundial en l'escenari del desembarcament de les tropes aliades, fet que va suposar l'inici del final de la guerra a Europa. És evident que el Memorial de Caen i el Museu Casteller no són comparables, però sí que les estratègies que utilitzen aquest tipus de centres poden servir als gestors del Museu Casteller per dissenyar-ne un futur dinàmic.

L'entorn

A tot plegat cal afegir-hi el repte potser més difícil dels que el Museu Casteller ha d'entomar en obrir portes: un repte que no depèn dels gestors directes de l'equipament: un dels grans interrogants és determinar en quina mesura el Museu contribuirà a dinamitzar l'entorn urbà (i, per extensió, l'entorn social) on es troba inserit. El Museu és una illa enmig d'una zona del nucli antic molt degradada i, tot i que algunes decisions municipals estan preses, els ritmes d'execució de projectes per part de l'administració són els que són, i no es caracteritzen precisament per la seva velocitat. Tal com està ara, el Museu pot ajudar a traslladar una bona imatge de la ciutat de Valls, però segons per on s'hi accedeixi ofereix encara una imatge molt pobre.

El Museu s'afegeix a altres equipaments com la Biblioteca Carles Cardó, al carrer de Sant Pere; l'Escola Oficial d'Idiomes, a Can Segarra, a la plaça del Blat, o l'Escola Municipal de Música, al futur emplaçament de Ca Padró, al carrer de la Cort. Els experts en urbanisme parlen sempre de la necessitat de crear centralitats perquè els ciutadans recuperin espais degradats. El Museu, doncs, se suma a les centralitats ja creades o projectades, i només el temps determinarà quin serà l'efecte que acabarà tenint. El Museu Casteller, a més, pot ser clau en l'estratègia turística de la ciutat, en el sentit que pot esdevenir un punt d'atracció per a un nou turisme que Valls no ha tingut mai. La feina dels gestors del Museu a l'hora de buscar el públic serà determinant en aquest sentit.

Com dèiem, el Museu Casteller és una criatura acabada de néixer i necessita temps per créixer i formar el seu caràcter. El naixement ha anat bé i la criatura ha nascut en bon estat de salut. Però, com la vida mateixa, caldrà tenir-ne cura per aconseguir que els ambiciosos objectius que es pretenen es puguin assolir. ■